

บทคัดย่อ

การศึกษาบทบาทสำนักงบประมาณในการนำเสนองบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ กรณีศึกษาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ของคณะกรรมการวิสามัญฯ เพื่อศึกษากระบวนการ และวิธีการพิจารณางบประมาณ รวมทั้งบทบาทสำนักงบประมาณในฐานะหน่วยงานกลางซึ่งทำหน้าที่หลักในการนำเสนอว่ามีส่วนส่งเสริมให้การพิจารณางบประมาณเป็นไปตามหลักการ แนวทางตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์หรือไม่อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

วิธีการศึกษาเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการงบประมาณ บทบัญญัติของกฎหมาย เอกสารทางวิชาการต่างๆ การสัมภาษณ์ (Interview) จากผู้ที่ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ กรรมการวิสามัญฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์การงบประมาณของสำนักงบประมาณ รวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาเองซึ่งมุ่งที่จะศึกษาข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงบประมาณในชั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณของคณะกรรมการวิสามัญฯ

ผลจากการศึกษาพบว่ายังไม่ให้ความสำคัญกับงบประมาณในเชิงยุทธศาสตร์อย่างจริงจัง เพราะยังขาดการพิจารณาบนพื้นฐานของหลักการตามโครงสร้างระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ แต่ให้ความสำคัญหรือให้น้ำหนักกับการพิจารณาเฉพาะมิติกระทรวง ส่วนราชการฯ ผลผลิต โครงการ กิจกรรม โดยมีการพิจารณาลงลึกถึงค่าใช้จ่ายของส่วนราชการฯ ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุหลักมาจากบทบาทของสำนักงบประมาณเองในฐานะหน่วยงานกลางซึ่งทำหน้าที่หลักในการวางแผนและจัดทำงบประมาณขาดการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่รับผิดชอบดูแลงบประมาณในเชิงยุทธศาสตร์ และขาดความชัดเจนในกระบวนการ วิธีการพิจารณามิติยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดอ่อนสำคัญจากจุดเริ่มต้นของการวางแผนเพื่อจัดทำและนำเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปี

ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้สำนักงบประมาณในฐานะหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบกำกับดูแลกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องปรับกลไกต่างๆ โดยเฉพาะการปรับโครงสร้างองค์กร และบทบาทภารกิจที่ให้ความสำคัญกับหลักการตามโครงสร้างระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ เพื่อให้มีความสำคัญกับงบประมาณในเชิงยุทธศาสตร์แท้จริง ส่วนฝ่ายที่มีความสำคัญ

ในกระบวนการอนุมัติงบประมาณ คือ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการวิสามัญฯ สมควรต้องรับรู้เข้าใจถึงความจำเป็นและประโยชน์ของระบบการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ยิ่งกว่าผู้ใด ดังนั้น เห็นควรให้มีการสื่อสารผ่านองค์กรหรือสถาบันการศึกษาของฝ่ายการเมืองเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลาง โดยบรรจุวิธาระบบการจัดการงบประมาณดังกล่าว ไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมของสถาบันฯ

นอกจากนี้สำนักงานงบประมาณจะต้องเปิดเผยถ่ายทอดแนวความคิด หลักการ แนวทาง ปฏิบัติรวมทั้งองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบและวิธีการจัดการงบประมาณแบบใหม่ให้ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ นักวิชาการ ตลอดจนสาธารณะชนได้รับทราบ เพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบ เกิดความโปร่งใส และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการใช้ทรัพยากรของประเทศ